

ERAKOGU

Sõbranna kolmeaastane tütar üritab aiapeo ajal minu koeraga sõprust teha. Mõnda teist tõugu omades ma seda tõenäoliselt nii rahulikult kõrvalt ei vaataks.

instinkt. Meil olid sel ajal aga lapsed väikesed. Kujutasin ette, kuidas laste sõbrad suvel värava paukudes aiast sisse-välja jooksevad, ja kus see tugeva valveinstinktiga koer seal on?

Kui ma olin laps, pures meie idaeuroopa lambakoera moodi Tommi mu sõbrannat nii, et ka 30 aastat hiljem on armid tema jala peal näha. Ma ei tea, mida mu vanemad tundsid, aga endale ma selliseid läbielamisi ei soovinud ja nii sai tõututvustustest otsitud järgmine valge, aga hoopis sõbralikum karvapall.

Kompromiss – haukuja või hiiglane

Millised tõud siis perekoeraks võiks sobida? Eeskätt soovitan vähese või hoopis puuduva valveinstinktiga koeri, kes on sõbrad kõigiga. Internetist, tõuühingute kodulehtedelt ja selle tõu kasvatajatelt saab kergesti teavet tõu iseloomu kohta.

Hea orientiir koera iseloomu määratlemiseks on selle tõu algne otstarve. Kui koer ei olnud mõeldud valvamiseks ja kaitsmiseks, siis ei arendatud temas ka vastavaid instinkte. Kelgukoerte ja jahikoerte töö eeldas hoopis võorastega head läbisaamist.

Kuna kelgukoeri tunnen ma kõige paremini, julgen perekoerteks soo-

vitada nii samojeedi, malamuuti kui siberi *husky*'t. Jahikoeratõuge on nii palju, et nende iseloomud erinevad tõuti rohkem. Kõige leebemateks neist võib pidada vast settereid, retriivereid ja spanjeleid. Ka terjeritõugude seast peaks leidma häid perekoeri.

Nagu ehk olete juba aru saanud, siis hea perekoer ei ole hea valvekoer. Hiljuti nägin ühes foorumis küsimust, kus paluti soovitada koeratõugu, kes oleks hea perekoer ja hoiaks võõrad majast eemal. Neid kahte asja minu meelest küll ühes nahas pole võimalik saada.

Võib leida kompromissi, sobiks näiteks *collie*'d ja muud karja ajavad tõud. Nad ei ole võõraste vastu kurjad, aga hauguvad nende peale. Heatahtlikud hiiglased vetelpäästekoerad (newfoundlandlased, leonbergerid, landseerid) hoiavad võõrad eemal lihtsalt oma väljanägemisega. Ja muidugi on koolitamise ning sotsialiseerimisega võimalik koera sallivust võõraste suhtes suurendada.

Pärast armsa perekoerakutsika kootoomist algab koera ja laste kokkusobitamine.

Agas see on juba teine teema, millest ehk kunagi edaspidi.

ELO ODRES

kennel Põhjatäht

Käitumise geneetilised põhjused

1965. aastal uurisid USA teadlased Scott ja Fuller eri tõugu koerte käitumiserinevusi. Nad võrdlesid kokkerspanjelite, šetlandi lambakoerte, *basenji*'de, karmikarvaliste foksterjerite ja *beagle*'ite käitumise arengemist. Uurimus tõestas, et käitumisjoontel on selge geneetiline alus.

■ Kokkerspanjeleid oli lihtsam vaikselt istuma õpetada kui teisi tõuge.

■ Neid ja *beagle*'eid oli kõige kergem õpetada rihma otsas käima. *Basenji*'d seevastu rabelesid rihma otsas. Ka šetlandi lambakoerad püüdsid rihma vastu protesteerida.

■ *Basenji*'d said teistest paremini hakkama ülesannetega, mida õpetati toiduga premeerides. Šetlandi lambakoerad polnud neis ülesannetes nii edukad, kuid neid ei huvitanudki toit sama palju kui teisi.

■ *Basenji*'d said kõige paremini ja šetlandi lambakoerad kõige halvemini hakkama tasakaalu nõudvate ülesannetega ehk mööd kaldteed ronimise ja kitsal, maast kõrgemal asetseval poomil kõndimisega.

■ Foksterjerid, šetlandi lambakoerad ja *basenji*'d kaitsesid juba üheaastaselt halastamatult oma konti pesakonna õdede-vendade eest.

Rohke haukumine on päritav, puhtusepidamine mitte

Ühes hilisemas uuringus (Hart ja Hart 1985) võrreldi omavahel 56 tõugu. Silmatorkavaid erinevusi täheldati tõugude vahel ärrituvuses, ülevoolavas haukumises, üldises aktiivsuses, laste näksamise tõenäosuses, mängulisuses ja koolitavuses. Samas ei tundunud erinevusi olevat puhtusepidamise õppimises, asjade lõhkumises ja tähelepanuvajaduses.

Allikas: Tuire Kaimio
"Koerte käitumine" (Varrak)

HEIKI MAIBERG

